

SÅDAN NARRER DU GULERODSFLUEN

Orm i gulerødder er resultatet af gulerodsfluens besøg. Med lidt taktik kan vi undgå de værste følger af denne uindbudte gæst.

TEKST OG FOTO: MAGNUS GAMMELGAARD

Nogle vil måske kunne huske, at man tidligere kunne købe gulerodsfrø hos købmanden, og sammen med frøene var der en lille pose med et hvidt pulver – en insektgift. Man skulle så ryste frøene i pulveret, inden man såede dem, og så var problemet med gulerodsfluerne løst! I dag bruger vi helt andre metoder. Vi udnytter kendskabet til gulerodsfluens biologi og undgår dermed, at den lægger æg ved de afgrøder, vi dyrker. Det er, som navnet siger, særligt gulerødder, der er udsat for gulerodsfluens angreb, og i haven kan det desuden gå hårdt ud over persille. Også pastinak, selleri, rodpersille og dild samt andre planter af skærmpantefamilien lægger hus til gulerodsfluens larver.

SPOT GULERODSFLUEN

Den voksne flue er fem-seks mm lang og glinsende sort med rødbrunt hoved og gule ben. Du ser den sjældent, hvis du da ikke lige netop er på udkig. Larverne er som andre fluelarver karakteriseret ved de tre bær: blinde, blege og benløse. De udvoksede larver er otte til ti mm lange og ses inde i eller på overfladen af rødderne. Pupperne, de såkaldte tøndepupper, er brunlige og fem til seks mm lange, og de findes i jorden tæt ved rødderne.

FLERE GENERATIONER OM ÅRET

Gulerodsfluen, *Chamaepsila rosae* (syn. *Psila rosae*), har to, i visse år tre, generationer om året. De voksne fluer klækker fra pupper i jorden i maj. Om dagen opholder de sig i hegn og andre læfyldte steder, men ved aftenstide kommer de flyvende og opsøger deres værtsplanter.

Her lægger de æg lige under jordoverfladen tæt ved planterne. Ægenes klækketid er stærkt afhængig af temperaturen og varer en til to uger. De nyklækkede larver går straks i krig med rødderne. Efter at have skiftet hud tre gange søger de længere ned i jorden og forpupper sig. Fluene af den nye generation begynder at flyve og lægge æg i august, og det kan resultere i kraftige angreb på de sene gulerødder.

RUSTFARVEDE SPOR PÅ GULERØDDERNE

Larverne rasper lange gange i gulerødderne, og her ligger deres brunlige efterladenskaber så tilbage, hvilket giver gulerødderne rustfarvede "minegange". Lidt minegange i de ældre gulerødder kan måske godt gå an, men ved et kraftigt angreb kan rødderne blive mere eller mindre ødelagt af gange. Rigtig galt kan det gå, når larverne angriber de nye, fine rødder tidligt i planternes udvikling. Det klarer planterne ikke. Du ser det ved, at toppen begynder at hænge, bliver gullig eller rødlig, hvorefter den visner. Tit ses kraftige angreb på siderødderne, hvilket du vil opdage, når du så let som ingenting kan trække planterne op af jorden. Hvis de større gulerødder bliver angrebet sent på året, resulterer det i dybe, mørkfarvede gange. Tager du gulerødder med larver op til opbevaring, vil larverne kunne fortsætte deres ædegilde på lageret, så længe temperaturen er over en til to grader, og det kan give anledning til råd.

Kort sagt: Angreb af den første generation af gulerodsfluer kan føre til udtynding i rækkerne af små planter, mens den anden generations aktivitet i august og fremover er den, der er årsag til skader på selve gulerødderne.

Voksne gulerodsflue ses sjældent.

Udvokset larve, der snart forlader guleroden for at forpuppe sig i jorden.

Puppe i jorden.

SÅDAN UNDGÅR DU FLUEANGREB I GULERØDDER (Gælder også for andre skærmplanter, fx persille og pastinak).

De mest sikre, men ikke så kønne, metoder til at undgå flueangreb er netdækning og hegn.

Metode	Sådan gør du	Virkning
Netdækning	Så ikke gulerødder i jord, hvor den forrige afgrøde var gulerødder (eller andre værter af skærmplantefamilien).	Du undgår, at nyklækkede fluer spærres inde under nettet sammen med gulerodsplanterne.
Netdækning	Placér et fintmasket insektnet eller en fiberdug over arealet, før planterne spirer frem (forudsat at der ikke har stået skærmplanter her tidligere).	Fluerne kan ikke lægge æg ved gulerodsplanterne.
Hegn	Sæt et hegn op af klar plastik eller net i 60 cm's højde omkring gulerodsbedet.	Fluerne flyver lavt og sjældent over 60-70 cm's højde. Et hegn forhindrer, at de flyver ind i bedet.
Bæklæk jorden	Læg græsafklip, planterester og andet materiale tæt omkring planterne. Forskellige nyttedyr, fx rovbiller, der æder flueæg, trives her (men det gør snegle også!).	Fluerne kan ikke lægge æg i jordoverfladen ved gulerodsplanterne.
Tidspunkt	Så tidligt, sidst i april, beskyt med net, når fluerne flyver. Så sent, ultimo maj til medio juni. Så gennem hele sæsonen.	Fluerne kan ikke lægge æg ved gulerodsplanterne. 1. generations flyvning er overstået. Du øger chancerne for, at flere planter klarer sig.
Luftforvirring	Ting, der lugter grimt, forstyrrer fluernes orienteringsevne. Dyrk fx løg ved siden af gulerødder (virker bedst ved første flyvning). Læg stærkt duftende krydderurter eller gæret plantemateriale ud. Listen er uendelig.	Fluerne kan ikke lugte sig frem til gulerødderne.
Resistente sorter	Gulerodssorter som 'Ingot' F1, 'Flyaway' F1, 'Resistafly' F1 og 'Sytan' F1 angives at være noget modstandsdygtige.	Larverne trives dårligt.